

یادگیری آسان

آرایه‌های ادبی

تألیف

جهانگیر بابایی لشکامی

کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی

سرشناسه : بابایی لشکامی، جهانسیر، ۱۳۳۰-
 عنوان و نام پدیدآور : یادگیری آسان آرایه‌های ادبی/تألیف جهانسیر بابایی لشکامی.
 مشخصات نشر : تهران: آوای دانش گستر، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری : ۹۲ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۹۷۶-۶۵-۵
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۹۰.
 موضوع : فارسی — معانی و بیان
 موضوع : Persian language--Rhetoric
 موضوع : فارسی — بدیع
 موضوع : "Persian language--*Badi
 رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۵ ی۲ ب۲/۳۵۶ PIR
 رده‌بندی دیویی : ۴۲۰/۰۱
 شماره کتابشناسی ملی : ۴۵۶۹۶۷۰

وب سایت و فروشگاه اینترنتی: www.avayee.ir

انتشارات آوای دانش گستر

نشانی ناشر: تهران، خیابان انقلاب، پستی ۱۳۹۵، بین فروردین و فجر رازی، ساختمان ظروفچی، طبقه دوم، واحد ۵. تلفن: ۶۶۴۹۲۹۳۴-۶۶۴۹۲۹۳۴-۰۹۱۲۵۱۳۹۰۱۲	
نام کتاب:	یادگیری آسان آرایه‌های ادبی
تألیف:	جهانسیر بابایی لشکامی
حروفچینی و صفحه‌آرایی:	ه. سوری (۱۳۹۵، ۰۹۱۲۵۱۳۹۰۱۲)
طراحی جلد:	محمد سوری
ناشر:	آوای دانش گستر
مدیر اجرایی و ناظر چاپ	مجتبی سوری
لیتوگرافی:	راپیدگرافیک
چاپ و صحافی:	کهنموئی
نوبت و سال چاپ	اول، ۱۳۹۵
شمارگان:	۲۰۰ نسخه
شابک:	۹۷۶-۶۰۰-۶۹۷۶-۶۵-۵
قیمت:	۱۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق و امتیاز این کتاب برای مؤلف محفوظ است و هرگونه چاپ و
 تکثیر بدون اجازه مؤلف و ناشر ممنوع می‌باشد و پیگرد قانونی دارد.

۷	پیشگفتار
	بخش اول: جناس و انواع آن یعنی کلمات متجانس به نوعی با
۱۱	یکدیگر شبیه باشند
۱۱	جناس تام:
۱۴	جناس ناقص:
۱۶	جناس زاید:
۱۸	جناس مذیل:
۲۰	جناس اشتقاق:
۲۲	جناس ضارع:
۲۴	جناس سبط (مُصحف):
۲۶	جناس منب:
۲۸	جناس لظم:
۳۱	جناس مطرف:
۳۲	جناس تکرار:
	به جهان حرم از آنم که جهان حرم از اوست عاشقم بر همه
۳۲	عالم که همه عالم از اوست
۳۴	جناس مکرر:
۳۷	بخش دوم: تضاد، تشبیه، مراعات النظیر و ارسال المثل و...
۳۷	تضاد:
۳۹	تشبیه:
۴۱	مراعات النظیر:
۴۳	ارسال المثل:
۴۵	کنایه:
۴۷	ایهام:
۵۰	(مراد بزرگ بودن است).
۵۰	تلمیح:
۵۳	ملمع:
۵۵	سیاقه الأعداد:

۵۷	تنسيق الصفات:
۵۹	جاندار انگاری (تشخیص):
۶۱	ممال (اماله):
۶۴	حشو:
۶۶	معماً:
۶۸	عكس (طرد):
۷۱	ذایع اضافات:
۷۳	تل:
۷۶	العجز علی الصدر:
۷۸	رد الصدر علی العجز:
۸۰	لف و شر:
۸۲	مفاخره:
۸۵	اغراق:
۸۷	ایداع:
۸۸	درباره نقش اعداد در ادبیات، بیشتر بدانید:
۹۰	فهرست منابع و مآخذ:

پیش‌گفتار

ای که با نامت جهان آغاز شد

دفتر ما هم به نامت باز شد

«سعدی»

حمد باد سلطانی دانه سلطنت هر دو جهان در تصرف اوست و هستی هر
که هست از هستی اوست.

نوشتن و نویسندگی یک هنر است، یک هنر خدادادی و خداوند هنر،
هنر نوشتن را در نهاد تک تک انسان‌ها به ردیعه نهاده است. آری! توفیق
رفیقی است به هر کس ندهندش، جز خواهش و ترانستن و گام برداشتن در این
راه، که این خود دشواری راه به همراه دارد. باید نویسنده همه دشواری‌ها را به
تن پذیرد. هر چند شروع این فرایند با بیم و امید همراه زد، که این خود یک
امر طبیعی می‌باشد. اگر چه برای همه نویسندگان خصوصیات خاص نمی‌توان
ذکر کرد؛ می‌توان گفت: یک نویسنده مسئول و با ایمان، انگیزه‌ها برای نوشتن
خود دارد و هدفی والاتر را در نوشته خود دنبال می‌کند و در نوشتن هرگز از
جاده حق و حقیقت دور نمی‌شود.

بنده حقیر ایام بازنشستگی را بیشتر با مطالعه و نوشتن و یادداشت برداری
سپری می‌کردم، بعدها تصمیم گرفتم نوشته‌ها و یادداشت‌هایم که بیشتر رنگ و

بوی فن بدیع و آرایه‌های ادبی داشت سر و سامان بدهم و در قالب کتاب حاضر درآورم، تا با این کار هم زکات علمی باشد برای آخرتم و هم اینکه این کتاب در اختیار خوانندگان و صاحب‌ذوقان ادبی از جمله دانش‌آموزان دبیرستانی و دانشجویان و اساتید محترم رشته ادبیات فارسی قرار بگیرد. امید است که مورد قبول صاحب‌ذوقان واقع گردد. ضمناً محتوای این کتاب و نمونه مثال‌های آن در بعضی موارد شاید به ظاهر تکراری باشد، هرچند تکرار علم و دانش حسته‌کننده نیست بلکه بر اثر این تکرارهاست که زیورهای به قامت لباس علم از روده می‌سود و به آن علم جلوه‌ای تازه می‌بخشد، تلاشم این بود که در آرایه‌های ادبی برای هر عنوان تعریف ساده و مثال‌های زیادی آورده شود و این مثال‌های زیاد باعث می‌شود که در یادگیری تسریع به عمل آید تا زودتر ملکه ذهن خوانندگان این فن گردد.

حقیر برای تهیه این کتاب، -یوانده‌ی زیادی از شاعران کهن و معاصر مطالعه و تحقیق نموده و یادداشت برداری کردم در نتیجه به تهیه این کتاب دست یافتم.

ناگفته نماند که در این فن ادبی، محققان و اساتید گنجینه‌ی قدری کتاب‌های مفید و باارزشی نوشته‌اند از جمله صناعات ادبی دکتر جلال‌الدین همایی و کتاب‌های معانی و بیان دکتر سیروس شمیسا و سایر دوستان که هر کدام از این کتاب‌ها منبع خوبی برای جمع‌آوری مطالب مورد نظر بودند و سعی کردم آموخته‌های چندین ساله دوران تدریس را با دانش و تجربه اساتید گرانقدر درآمیخته و بارور نموده و حاصل آن این کتابی است که برای دانش‌آموزان و دانشجویان عزیز و خوانندگان محترم صاحب‌ذوق ادبی تهیه شده است. امید است که بزرگان این علم بر حقیر خُرده نگیرند از اینکه بعضی از مطالب

تکراری می‌باشد.

ضمناً کتاب‌هایی که بیشتر مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت دیوان غزلیات حافظ، دیوان غزلیات سعدی، دیوان قصاید ناصر خسرو، دیوان سنایی، رودکی، خیام و دیوان عبید زاکانی و کتاب‌های جلد اول و دوم و سوم مثنوی مولوی و هم‌چنین دیوان شاعران ترک به قلم آقای دکتر ویس دگرمانچای که از اساتید رشته ادبیات فارسی دانشگاه آتاترک ارض روم می‌باشد که این کتاب به زبان فارسی توسط دکتر دگرمانچای ترجمه شده است و در روزی که بنده به دانشگاه آتاترک ارض روم داشتم و در جلسات ادبی و سمینار ادبی آنها حضور داشتم به عنوان قدردانی یک جلد از دیوان اشعار شاعران ترک که تازه به چاپ رسیده را به بنده هدیه نمودند و از این دیوان هم به عنوان شاهد مثال نمونه‌هایی با قید شاعر ترک در این کتابم آورده شده است. البته این سفر توسط یکی از دوستان خوبم جناب آقای دکتر صابر امامی که در حال حاضر یکی از اساتید رشته ادبیات فارسی دانشگاه آتاترک ارض روم می‌باشند برنامه ریزی شد.

ضمناً تهیه این کتاب با طرح و رنگ و عنوان بندید انگیزه‌ای خواهد شد تا خوانندگان و جویندگان این علم و فن، بتوانند با تهیه این کتاب تا حدودی نیازهای خود را برطرف نمایند.

بنده ادعا نمی‌کنم که این کتاب کامل‌ترین کتاب‌های ادبیات فارسی می‌باشد، زیرا هر علمی آنقدر دامنه علمی گسترده دارد که هیچ کتابی، کتاب پایانی آن علم نباشد. امیدوارم در آینده این توفیق را داشته باشم که بتوانم گام‌های بهتر و مؤثرتری در پیشبرد زبان و ادبیات فارسی و فرهنگ کشورم بردارم.

تاریخ اتمام این کتاب با تاریخ تولد نوه عزیزم مانی بابایی لشکامی، که
برای بنده تاریخ ماندگار می‌باشد، مقارن شد، به خاطر همین تقارن نیکو این
کتاب را به نوه عزیزم تقدیم می‌کنم.

من الله التوفیق

۱۳ آبان ماه ۱۳۹۵

www.ketab.ir